

Різниченко Є. І.
*докторант кафедри міжнародних фінансів,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-366-1-36>

ПАРАДИГМА НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ІНТЕРЕСУ У ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Кожна країна має свій власний національний інтерес, невід’ємною складовою якого є національний економічний інтерес. Втім, очевидно, що різні країни Європейського Союзу в силу історичних, культурних та економічних відмінностей мають і різні національні інтереси, які часом є діаметрально протилежними, тому виникає логічне запитання щодо того, що є національним інтересом інтеграційного угруповання. Якщо в питаннях культури чи політики в умовах глобалізації відмінності між країнами поступово зникають, оскільки вони мають, як правило якісний вимір, то економічна складова є вимірюваною та чутливою для всіх без винятку верств населення ЄС. В офіційній Консолідованій версії Договору про європейський союз та Договору про функціонування європейського союзу поняття «інтерес» вживається досить часто, але при цьому не визначається його зміст:

1. «Інтерес Союзу». Ст. 13 п. 1. «Союз має інституційну структуру, спрямовану на те, щоб поширювати цінності Союзу, реалізовувати цілі Союзу, служити інтересам союзу, його громадян та держав-членів та гарантувати узгодженість, ефективність та послідовність політик та дій Союзу»;

2. «Стратегічні інтереси Союзу». Ст. 22 п. 1. «На підставі принципів та цілей, встановлених у статті 21, Європейська Рада визначає стратегічні інтереси та цілі Союзу...»;

3. «Фінансові інтереси Союзу». Ст. 85 «...ініціювання кримінальних розслідувань, а також подання пропозицій щодо ініціювання переслідувань, які проводять компетентні національні органи, зокрема щодо злочинів проти фінансових інтересів Союзу»;

4. «Спільний інтерес». Ст. 34 п. 2. «Відповідно до частини 3 статті 24 ті держави-члени, що представлені у міжнародних

організаціях і міжнародних конференціях, де беруть участь не всі держави-члени, інформують решту держав-членів та Верховного представника про будь-які питання спільного інтересу»;

5. «Регіональний інтерес». Ст. 307 п. 1 «Якщо з Економічно-соціальним комітетом проводяться консультації відповідно до статті 304, Європейський Парламент, Рада або Комісія інформують Комітет регіонів про запит щодо висновку. Якщо Комітет регіонів вважає, що при цьому зачіпаються певні регіональні інтереси, він може видати висновок з цього питання».

Для відповіді на запитання, що ж європейські країни та ЄС зокрема, розуміють під поняттям «національного інтересу», можна звернутись до тлумачення цього поняття Парламентом Великобританії, яка історично надавала надзвичайно важливу роль захисту своїх національних інтересів. У 24-й доповіді Комітету з публічного адміністрування Великобританії зазначаються цілі, що повинні бути в основі національного інтересу [1]:

«Парламент Великобританії визначив, що національні інтереси будуть забезпечуватись через просування шести стратегічних цілей:

- 1) вільне та демократичне суспільство, надійно захищене від його ворогів;
- 2) потужна, стала та зростаюча економіка;
- 3) здорове, активне, захищене, соціально залучене, соціально мобільне, соціально відповідальне та високоосвічене населення;
- 4) справедливе відношення до бідних та незахищених верств населення;
- 5) динамічна культура;
- 6) красиве та безпечне урбаністичне та природне оточуюче середовище».

Важливо, що економічний аспект посідає друге місце після базових цінностей суспільства. При цьому у доповіді Парламенту Великобританії також зазначається, що громадська думка має відігравати важливу роль, як у визначенні національних інтересів Великобританії, так і у щоденному визначенні політики країни. Окрім цього, у пункті 2.2 іншого важливого документу, а саме «Національної стратегії безпеки Великобританії» зазначено: «Наша безпека, процвітання та свобода є взаємопов'язаними. Вони і є нашими національними інтересами» [2].

Отже, на думку автора, в інтеграційних угрупованнях питання національних економічних інтересів відіграє вирішальну роль, оскільки

ключовим питанням є наскільки успішно країни в умовах інтеграції здатні відстоювати свої національні інтереси. Країни позбуваються частини повноважень, делегуючи їх на наднаціональний рівень, тим самим втрачаючи частину інструментів щодо захисту та відстоювання національних інтересів, але натомість здобувають інший, раніше недоступний інструментарій їх реалізації. ЄС в даному випадку виконує роль «парасольки» не лише у економічній, а й у політичній сферах. Таким чином, країни-члени ЄС об'єдналися з метою більш ефективного захисту національних економічних інтересів, оскільки жодна з країн окремо не мала б тієї політико-економічної ваги у світі, якою користується ЄС.

Таким чином, необхідною умовою існування успішного інтеграційного угруповання є реалізація національних економічних інтересів усіх країн його членів. В протилежному випадку економічна інтеграція немає сенсу, оскільки не служить задоволенню потреб усіх країн, що входять до її складу. У результаті економічної глобалізації національний економічний інтерес певної країни може перетворитися спочатку на коаліційний інтерес країн-членів єврозони, потім – на комунітарний інтерес ЄС, а згодом – і на глобальний інтерес світової фінансової системи, оскільки ціною питання може бути майбутнє Євро та ЄС у цілому, припинення існування яких ставить під сумнів глобальну фінансову безпеку багатьох країн. З вище зазначеного можна зробити висновок, що у ЄС, на відміну від інших інтеграційних угруповань, завдяки його високому рівню фінансової інтеграції на перше місце виходять фінансові імперативи, які є домінуючими напрямними векторами розвитку ЄС.

Література:

1. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу 2010 року. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU10267.html
2. A Strong Britain in an Age of Uncertainty: The National Security Strategy Presented to Parliament by the Prime Minister by Command of Her Majesty, October 2010. URL: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/61936/national-security-strategy.pdf